

Cyfansoddiad presennol

Cyfansoddiad Cymdeithas yr Iaith Gymraeg

Cyfansoddiad Cymdeithas yr Iaith

Mabwysiadwyd 2006

Diweddarwyd 2011, 2012, 2013, 2016

1. Enw:

Enw'r Gymdeithas fydd "Cymdeithas yr Iaith Gymraeg" ("Cymdeithas yr Iaith" yn fyr)

2. Amcanion neu Nod:

Nod Cymdeithas yr iaith yw:

a. sicrhau fod y Gymraeg yn cael ei chydabod fel priod iaith Cymru ac yn ennill ei lle fel iaith swyddogol yng Nghymru

b. sicrhau fod y Gymraeg yn perthyn i holl bobl Cymru a bod gan y bobl hynny yr hawl i fyw eu bywydau yn llawn drwy gyfrwng y Gymraeg; mae hyn yn cynnwys:

1. yr hawl i addysg drwy gyfrwng y Gymraeg

2. yr hawl i ddysgu Cymraeg

3. yr hawl i wasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg yn y sector preifat neu gyhoeddus

Cyfansoddiad a gynigir (newidiadau o sylwedd wedi'u duo)

Cyfansoddiad Cymdeithas yr Iaith

Cyfansoddiad Cymdeithas yr Iaith

Mabwysiadwyd 2006

Diweddarwyd 2011, 2012, 2013, 2016, **2019**

1. Enw:

Enw'r Gymdeithas fydd "**Cymdeithas yr Iaith**" (weithiau "**Cymdeithas yr Iaith Gymraeg**", neu "**y Gymdeithas**" yn fyr)

2. Amcanion neu Nod:

Nod Cymdeithas yr Iaith yw:

a. sicrhau fod y Gymraeg yn perthyn i holl bobl Cymru a bod ganddynt hawl i fyw eu bywydau yn llawn drwy gyfrwng y Gymraeg; mae hyn yn cynnwys:

1. yr hawl i addysg drwy gyfrwng y Gymraeg

2. yr hawl i ddysgu Cymraeg

3. yr hawl i wasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg ym mhob sector

4. yr hawl i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle

5. yr hawl i ofal drwy gyfrwng y Gymraeg

b. gwarchod a hybu cymunedau Cymraeg a chymunedau Cymru drwy

4. yr hawl i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle

5. yr hawl i ofal drwy gyfrwng y Gymraeg

c. gwarchod a hybu cymunedau Cymraeg a Chymreig drwy sicrhau fod modd i bobl leol fyw a gweithio yn y cymunedau hyn a sicrhau dyfodol hyfyw i'r cymunedau hyn.

3. Dulliau

a. Bydd Cymdeithas yr Iaith Gymraeg yn ymgynghori at yr amcanion hyn trwy weithgareddau di-drais, gan aelodau'r Gymdeithas yn cyfarfod yn ddemocrataidd.

b. Gall y gweithgareddau yma gynnwys cydweithio gyda sefydliadau a mudiadau di-drais eraill sydd yn gweithio dros heddwch, cydraddoldeb a chyfiawnder cymdeithasol lle bynnag y bônt.

c. Ni fydd Cymdeithas yr Iaith yn derbyn rhagfarnu ar sail iaith, rhyw, hunaniaeth rywiol, hil, anabledd na chrefydd.

4. Aelodaeth

Gall unrhyw un fod yn aelod o Gymdeithas yr Iaith sydd:

a. wedi llenwi ffurflen ymaelodi a drwy hynny datgan ei fwriad i ymuno â'r Gymdeithas

b. wedi talu'r tâl aelodaeth, fel y'i pennir gan Senedd Cymdeithas yr Iaith

c. yn fodlon hyrwyddo amcanion Cymdeithas yr Iaith

ch. yn cytuno i ufuddhau i gyfansoddiad Cymdeithas yr Iaith

[trafodir newidiadau mwy sylweddol i adran 5 a 6 mewn cynnig ar wahân]

sicrhau bod modd i bobl leol fyw a gweithio yn eu cymunedau a sicrhau dyfodol hyfyw i'r cymunedau hyn.

c. sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei chydabod fel priod iaith Cymru **a'i bod yn dod yn brif gyfrwng i bobl fyw eu bywydau.**

3. Dulliau

a. Bydd Cymdeithas yr Iaith yn ymgynghori at yr amcanion hyn trwy weithgareddau di-drais, wrth i aelodau'r Gymdeithas gyfarfod yn ddemocrataidd.

b. Gall y gweithgareddau hyn gynnwys cydweithio gyda sefydliadau a mudiadau di-drais eraill sy'n gweithio dros heddwch, cydraddoldeb a chyfiawnder cymdeithasol lle bynnag y bônt.

c. Ni fydd Cymdeithas yr Iaith yn derbyn rhagfarnu ar sail **hil, oedran, anabledd, crefydd, rhywedd, hunaniaeth rhywedd na chyfeiriadedd rhywiol.**

4. Aelodaeth

Gall unrhyw un fod yn aelod o Gymdeithas yr Iaith sydd:

a. wedi llenwi ffurflen ymaelodi a drwy hynny ddatgan ei fwriad i ymuno â'r Gymdeithas

b. wedi talu'r tâl aelodaeth, fel y'i pennir gan Senedd Cymdeithas yr Iaith

c. yn fodlon hyrwyddo amcanion Cymdeithas yr Iaith

ch. yn cytuno i ufuddhau i gyfansoddiad Cymdeithas yr Iaith

[trafodir newidiadau mwy sylweddol i adran 5 a 6 mewn cynnig ar wahân]

7. Rhanbarthau

a. Yn nhermau'r Gymdeithas, mae Cymru wedi ei rannu i chwe rhanbarth sef Gwynedd-Môn, Clwyd, Ceredigion, Caerfyrddin-Penfro, Powys a Morgannwg-Gwent.

b. Gall celloedd neu unigolion sefydlu 'Cyfarfod Rhanbarth' gyda chydsyniad y Senedd. Un pwyllgor swyddogol fydd yng ngofal unrhyw ranbarth. Gwaith y rhanbarth yw cydlynu gwaith y celloedd o fewn y rhanbarth a bod yn ddolen gyswllt rhwng y Senedd a'r celloedd. Yn ddelfrydol dylai fod Swyddog Maes cyflogedig yn gwasanaethu'r rhanbarth (neu grwp o ranbarthau) ar ran y Gymdeithas. Bydd Cadeirydd y Rhanbarth, a etholir yn ystod cyfarfod cyffredinol y rhanbarth, neu ei gynrychiolydd yn aelod o Senedd Cymdeithas yr Iaith Gymraeg. Neilltuir dair Senedd bob blwyddyn i drafod materion rhanbarthol

c. Y Senedd hefyd a fydd yn rheoleiddio ffiniau a chyfansoddiad rhanbarthau.

8. Celloedd (Ysgol/Coleg/ardal)

a. Gwasanaethir Cymdeithas yr Iaith ar lefel leol/gymunedol gan gelloedd. Mae gan y gell hawl i ethol ei swyddogion ei hun a hawl i weithredu yn unol ag egwyddorion a pholisïau Cymdeithas yr Iaith Gymraeg.

b. Mae gan Senedd Cymdeithas yr Iaith hawl i ddiarddel unrhyw gell o'r mudiad (ac wedi ymgynghoriad â'r swyddogion rhanbarth perthnasol) os tybir fod y gell wedi canymddwyn, dwyn anfri neu weithredu'n groes i egwyddorion y Gymdeithas. Dylid rhoi rhybudd swyddogol i gell cyn ei diarddel.

c. Bydd y gell yn anfon cynrychiolydd i'r cyfarfod rhanbarth.

9. Y Cyfarfod Cyffredinol

Cynhelir Cyfarfod Cyffredinol Cymdeithas yr Iaith unwaith y flwyddyn fel arfer ym mis Mawrth neu mis Ebrill. Gellir galw Cyfarfod Cyffredinol arbennig yn ychwaanegol at y Cyfarfod Cyffredinol Blynnyddol os yw 'r Senedd, 2 ranbarth, 5 Cell, neu 20 o aelodau cyffredin yn gwneud cais am hyn.

7. Rhanbarthau

a. O safbwynt y Gymdeithas, mae Cymru wedi ei rhannu yn chwe rhanbarth, sef Gwynedd-Môn, Clwyd, Ceredigion, Caerfyrddin-Penfro, Powys a Morgannwg-Gwent.

b. Gall celloedd neu unigolion sefydlu 'Cyfarfod Rhanbarth' gyda chydsyniad y Senedd. Un pwyllgor swyddogol fydd yng ngofal unrhyw ranbarth. Gwaith y rhanbarth yw cydlynu gwaith y celloedd o fewn y rhanbarth a bod yn ddolen gyswllt rhwng y Senedd a'r celloedd. Yn ddelfrydol dylai fod Swyddog Maes cyflogedig yn gwasanaethu'r rhanbarth (neu grwp o ranbarthau) ar ran y Gymdeithas. Bydd Cadeirydd y Rhanbarth, a etholir yn ystod cyfarfod cyffredinol y rhanbarth, neu ei gynrychiolydd yn aelod o Senedd Cymdeithas yr Iaith. Neilltuir tair Senedd bob blwyddyn i drafod materion rhanbarthol

c. Y Senedd hefyd a fydd yn rheoleiddio ffiniau a chyfansoddiad rhanbarthau.

8. Celloedd (Ysgol/Coleg/ardal)

a. Gwasanaethir Cymdeithas yr Iaith ar lefel leol/gymunedol gan gelloedd. Mae gan y gell hawl i ethol ei swyddogion ei hun a hawl i weithredu yn unol ag egwyddorion a pholisïau Cymdeithas yr Iaith.

b. Mae gan Senedd Cymdeithas yr Iaith hawl i ddiarddel unrhyw gell o'r mudiad (ac wedi ymgynghoriad â'r swyddogion rhanbarth perthnasol) os tybir bod y gell wedi camymddwyn, dwyn anfri ar y Gymdeithas neu weithredu'n groes i egwyddorion y Gymdeithas. Dylid rhoi rhybudd swyddogol i gell cyn ei diarddel.

c. Bydd pob cell yn anfon cynrychiolydd i'r cyfarfod rhanbarth perthnasol.

9. Y Cyfarfod Cyffredinol

Cynhelir Cyfarfod Cyffredinol Cymdeithas yr Iaith unwaith y flwyddyn fel arfer ym mis **Hydref**. Gellir galw Cyfarfod Cyffredinol arbennig yn ychwanegol at y Cyfarfod Cyffredinol Blynnyddol os yw'r Senedd, dau ranbarth, pum cell, neu **ddeugain** aelod cyffredin yn gwneud cais am hyn.

Rheolau Sefydlog y Cyfarfod Cyffredinol

- a. Bydd gan bob aelod o Gymdeithas yr Iaith Gymraeg yr hawl i fynychu cyfarfodydd cyffredinol. Caniateir i'r wasg a sylwebyddion fod yn bresennol oni bai fod mwyafrif syml o'r aelodau yn penderfynu'n groes i hynny.
- b. Gweithredir Rheolau Sefydlog y Cyfarfod Cyffredinol ar ddisgresiwn y Cadeirydd er mwyn hwyluso trafodaeth. Gyda mwyafrif syml o'r cyfarfod gellir gollwng y Rheolau Sefydlog.
- c. Dim ond aelodau o Gymdeithas yr Iaith Gymraeg (h.y. y rhai sy'n dal cerdyn pleidleisio) all bleidleisio yn y cyfarfod.
- ch.
- (i) Rhaid i gynigion fod yn llaw un o aelodau'r Pwyllgor Llywio o flaen y cyfarfod ar ddyddiad ac amser i'w penodi gan y Senedd.
- (ii) Derbynnir cynigion brys rhwng y dyddiad olaf derbyn cynigion ac amser arbennig yn ystod y cyfarfod i'w benderfynu gan y Pwyllgor Llywio.
- d. Ni all un aelod siarad mwy nag unwaith ar unrhyw gynnig neu welliant heb ganiatad y cyfarfod oni fydd yn siarad ar bwynt o drefn, gwybodaeth neu eglurhad, ond bydd gan gynigydd y cynnig gwreiddiol neu welliant yr hawl i ateb y drafodaeth.
- dd.
- (i) Ni fydd y Pwyllgor Llywio yn derbyn cynnig heb enw cynigydd ac eilydd.
- (ii) Os na fydd y cynigydd a'r eilydd a enwir yn y cynnig yn bresennol, ni thrafodir y cynnig na gwelliant heb ganiatad y Cyfarfod Cyffredinol.
- (iii) Ni ellir tynnu cynnig na gwelliant yn ôl heb ganiatad y cyfarfod.
- (iv) Ar ôl y cynnig a'r eilio bydd y Cadeirydd yn datgan fod y cynnig gerbron y Cyfarfod a dylai unrhyw aelod sy'n dymuno siarad geisio tynnu sylw'r Cadeirydd.
- (v) Ar unrhyw adeg yn ystod y drafodaeth gellir cynnig gwelliant ysgrifenedig (os ydyw yn llaw un o'r ysgrifenyddion o flaen y cyfarfod ar ddyddiad ac

Rheolau Sefydlog y Cyfarfod Cyffredinol

- a. Bydd gan bob aelod o Gymdeithas yr Iaith hawl i fynd i gyfarfodydd cyffredinol. Caniateir i'r wasg a sylwebyddion fod yn bresennol oni bai fod mwyafrif syml o'r aelodau yn penderfynu'n groes i hynny.
- b. Gweithredir Rheolau Sefydlog y Cyfarfod Cyffredinol ar ddisgresiwn y Cadeirydd er mwyn hwyluso trafodaeth. Gyda mwyafrif syml o'r cyfarfod gellir gollwng y Rheolau Sefydlog.
- c. Dim ond aelodau o Gymdeithas yr Iaith (h.y. y rhai sy'n dal cerdyn pleidleisio) all bleidleisio yn y cyfarfod.
- ch.
- (i) Rhaid i gynigion fod yn llaw un o aelodau'r Pwyllgor Llywio cyn y cyfarfod ar ddyddiad ac amser i'w penodi gan y Senedd.
- (ii) Derbynnir cynigion brys rhwng dyddiad olaf derbyn cynigion ac amser arbennig yn ystod y cyfarfod i'w benderfynu gan y Pwyllgor Llywio.
- d. Ni all un aelod siarad fwy nag unwaith ar unrhyw gynnig neu welliant heb ganiatâd y cyfarfod oni fydd yn siarad ar bwynt o drefn, gwybodaeth neu eglurhad, ond bydd gan gynigydd y cynnig gwreiddiol neu welliant hawl i ateb y drafodaeth.
- dd.
- (i) Ni fydd y Pwyllgor Llywio yn derbyn cynnig heb enw cynigydd ac eilydd.
- (ii) Os na fydd y cynigydd a'r eilydd a enwir yn y cynnig yn bresennol, ni thrafodir y cynnig na gwelliant heb ganiatâd y Cyfarfod Cyffredinol.
- (iii) Ni ellir tynnu cynnig na gwelliant yn ôl heb ganiatâd y cyfarfod.
- (iv) Ar ôl y cynnig a'r eilio bydd y Cadeirydd yn datgan bod y cynnig gerbron y Cyfarfod a dylai unrhyw aelod sy'n dymuno siarad geisio tynnu sylw'r Cadeirydd.
- (v) Ar unrhyw adeg yn ystod y drafodaeth gellir cynnig gwelliant ysgrifenedig (os ydyw yn llaw un o'r ysgrifenyddion cyn y cyfarfod ar ddyddiad ac amser

amser i'w benodi gan y Senedd), a chaniateir gwelliant ar welliant os cyflwynir ef i'r Cadeirydd yn ysgrifenedig 3 chynnis ymlaen llaw.

(vi) Gall y cynigydd dderbyn unrhyw welliant os y dymuna, a'r cynnis fydd yn sefyll fydd y cynnis wedi'i wella.

(vii) Ni chymerir gwelliant ar y cynnis gwreiddiol fel araith yn erbyn y cynnis gwreiddiol.

(viii) Os nad yw cynigydd y cynnis gwreiddiol yn derbyn gwelliant bydd y cyfarfod yn mynd ymlaen i drafod y gwelliant.

(ix) Bydd hawl gan y cynigydd drosglwyddo'r hawl i grynhoi i gynigydd y gwelliant os dymuna.

e.

(i) Tra mae aelod arall yn siarad, gall aelod siarad â'r gadair ar bwynt o wybodaeth a godir yn unig i ofyn cwestiwn neu i gywiro'r gadair. Yn y naill achos a'r llall bydd gan y siaradwr neu'r Cadeirydd y dewis o ymdrin a'r pwynt neu beidio. Ni ellir codi pwyntiau o wybodaeth yn ystod araith grynhoi.

(ii) Os nad oes aelod yn siarad gall aelod siarad â'r gadair:

- ar bwynt o drefn, a gyfeirir i'r gadair ac a fydd yn ymdrin yn unig â threfn y cyfarfod.

- ar bwynt o eglurhad, a gyfeirir i'r gadair ac a fydd yn ymdrin yn unig ag egluro sylwadau a wnaed yn gynharach gan y gadair neu gan siaradwr arall. Ni fydd yn bwynt o wybodaeth.

f. Yn ystod trafodaeth ar gynnig neu welliant gellir cynnis y cynigion trefn canlynol i gwtogi ar neu ohirio trafodaeth. Ni ellir cynnis yr un cynnis trefn fwy nag unwaith mewn unrhyw gyfnod o ddeng munud.

(i) Gadael cynnis ar y bwrdd, a olyga os yw'n cael ei basio, ohirio trafodaeth ar y cynnis blaenorol hyd yn Cyfarfod Cyffredinol nesaf (os y dymuna'r cynigydd a'r eilydd ei ail gynnig).

(ii) Cyfeirio'r cynnis yn ôl, a olyga os yw'n cael ei basio, cyfeirio'r cynnis yn ôl i'r Senedd.

i'w benodi gan y Senedd), a chaniateir gwelliant ar welliant os cyflwynir ef i'r Cadeirydd yn ysgrifenedig dri chynnis ymlaen llaw.

(vi) Gall y cynigydd dderbyn unrhyw welliant os dymuna, a'r cynnis fydd yn sefyll fydd y cynnis wedi'i wella.

(vii) Ni chymerir gwelliant ar y cynnis gwreiddiol fel araith yn erbyn y cynnis gwreiddiol.

(viii) Os nad yw cynigydd y cynnis gwreiddiol yn derbyn gwelliant, bydd y cyfarfod yn mynd ymlaen i drafod y gwelliant.

(ix) Bydd hawl gan y cynigydd i drosglwyddo'r hawl i grynhoi i gynigydd y gwelliant os dymuna.

e.

(i) Tra bydd aelod arall yn siarad, gall aelod siarad â'r gadair ar bwynt o wybodaeth a godir yn unig i ofyn cwestiwn neu i gywiro'r gadair. Yn y naill achos a'r llall bydd gan y siaradwr neu'r Cadeirydd ddewis o ymdrin â'r pwynt neu beidio. Ni ellir codi pwyntiau o wybodaeth yn ystod araith grynhoi.

(ii) Os nad oes aelod yn siarad, gall aelod siarad â'r gadair:

- ar bwynt o drefn, a gyfeirir i'r gadair ac a fydd yn ymdrin yn unig â threfn y cyfarfod.

- ar bwynt o eglurhad, a gyfeirir i'r gadair ac a fydd yn ymdrin yn unig ag egluro sylwadau a wnaed yn gynharach gan y gadair neu gan siaradwr arall. Ni fydd yn bwynt o wybodaeth.

f. Yn ystod trafodaeth ar gynnig neu welliant, gellir cynnis y cynigion trefn canlynol i ohirio neu gwtogi ar drafodaeth. Ni ellir cynnis yr un cynnis trefn fwy nag unwaith mewn unrhyw gyfnod o ddeng munud.

(i) Gadael cynnis ar y bwrdd, a olyga, os yw'n cael ei basio, ohirio trafodaeth ar y cynnis blaenorol hyd y Cyfarfod Cyffredinol nesaf (os dymuna'r cynigydd a'r eilydd ei ail gynnig).

(ii) Cyfeirio'r cynnis yn ôl, a olyga, os yw'n cael ei basio, gyfeirio'r cynnis yn ôl i'r Senedd.

ff. Bydd pob pleidlais drwy ddangos cardiau pleidleisio. Ni chaniateir i neb bleidleisio dros eraill.

g. Bydd gan y Cadeirydd bleidlais fwrw'n unig.

ng.

(i) Gall y Cadeirydd o'i (d)dewis ei hun:

- gyfyngu ar amser unrhyw ran o'r agenda
- gyfyngu ar amser unrhyw drafodaeth ar gwestiwn neilltuol

(ii) Bydd penderfyniad y Cadeirydd ar unrhyw bwynt o drefn yn derfynol os nad yw mwyafrif llwyr o'r aelodau sy'n bresennol yn pleidleisio dros gynnig yn herio penderfyniad y Cadeirydd ar unrhyw fater.

(iii) Bydd penderfyniad o ddiffyg hyder yn y Cadeirydd fel cadeirydd angen mwyafrif syml cyn dod i rym. Yna bydd Cadeirydd arall yn cadeirio am weddill yn cyfarfod.

(iv) Yn yr achos uchod, bydd y Cadeirydd yn trosglwyddo'r gadair i gadeirydd arall yn ystod y drafodaeth ar y cynnig. Gellir cynnig hyn ar unrhyw bryd yn ystod y cyfarfod.

(v) Os y dymuna y Cadeirydd siarad at unrhyw bwnc ar wahân i'w ddyletswydd fel cadeirydd yna rhaid iddi/iddo adael y gadair. Cymerir ei (l)le gan gadeirydd arall am weddill y drafodaeth ar y pwnc.

h. Golyga mwyafrif llwyr bod dau draean o'r aelodau sy'n bresennol yn pleidleisio dros y cynnig. Ar gyfer y pwrpas yma anwybyddir rhanedau.

i. Penderfynir ar amselen y Cyfarfod Cyffredinol ac ar drefn y cynigion a materion trefnyddol eraill gan y Pwyllgor Llywio a gyfansoddir fel a ganlyn: Y Cadeirydd, Is-Gadeiryddion, Swyddogion Cyflogedig.

j. Disgwylir i Gadeiryddion Grwpiau Ymgyrchu gyflwyno adroddiadau blynyddol am eu gwaith, a bod yr adroddiadau hyn i'w hanfon allan ynghyd a phapurau enwebu swyddogion am y flwyddyn ganlynol.

ff. Bydd pob pleidlais drwy ddangos cardiau pleidleisio. Ni chaniateir i neb bleidleisio dros eraill.

g. Pleidlais fwrw'n unig fydd gan y Cadeirydd.

ng.

(i) Gall y Cadeirydd o'i (d)dewis ei hun:

- gyfyngu ar amser unrhyw ran o'r agenda
- gyfyngu ar amser unrhyw drafodaeth ar gwestiwn neilltuol

(ii) Bydd penderfyniad y Cadeirydd ar unrhyw bwynt o drefn yn derfynol os nad yw mwyafrif llwyr o'r aelodau sy'n bresennol yn pleidleisio dros gynnig yn herio penderfyniad y Cadeirydd ar unrhyw fater.

(iii) Bydd penderfyniad o ddiffyg hyder yn y Cadeirydd fel cadeirydd angen mwyafrif syml cyn dod i rym. Yna bydd Cadeirydd arall yn cadeirio am weddill yn cyfarfod.

(iv) Yn yr achos uchod, bydd y Cadeirydd yn trosglwyddo'r gadair i gadeirydd arall yn ystod y drafodaeth ar y cynnig. Gellir cynnig hyn ar unrhyw bryd yn ystod y cyfarfod.

(v) Os dymuna'r Cadeirydd siarad ar unrhyw bwnc ar wahân i'w ddyletswydd fel cadeirydd, yna rhaid iddi/iddo adael y gadair. Cymerir ei (l)le gan gadeirydd arall am weddill y drafodaeth ar y pwnc.

h. Golyga mwyafrif llwyr bod dau draean o'r aelodau sy'n bresennol yn pleidleisio dros y cynnig. Ar gyfer y pwrpas yma anwybyddir rhanedau.

i. Penderfynir ar amserlen y Cyfarfod Cyffredinol ac ar drefn y cynigion a materion trefnyddol eraill gan y Pwyllgor Llywio a gyfansoddir fel a ganlyn: y Cadeirydd, yr Is-gadeiryddion, Swyddogion Cyflogedig.

j. Disgwylir i Gadeiryddion Grwpiau Ymgyrchu **gyflwyno adroddiadau blynyddol am eu gwaith.**

10. Newid y Cyfansoddiad

Ni cheir newid y Cyfansoddiad hwn ond trwy bleidlais yr aelodau sy'n bresennol ac yn pleidleisio yn y Cyfarfod Cyffredinol.

11. Dehongliad

Os digwydd bod unrhyw gwestiwn yn codi ynglŷn â dehongliad y Cyfansoddiad, bydd cadeirydd y cyfarfod (neu rhwng cyfarfodydd, Cadeirydd y Gymdeithas) yn dyfarnu ar y mater a bydd ei d/dyfarniad yn derfynol oni bai fod cynnig yn cael ei basio yn gofyn i'r person symud o'r Gadair. Byddir yn adrodd am unrhyw ddyfarniad o'r fath i'r Senedd, a fydd yn argymhell gweithredu i ddileu unrhyw amwysedd.

10. Newid y Cyfansoddiad

Ni cheir newid y Cyfansoddiad hwn ond drwy bleidlais yr aelodau sy'n bresennol ac yn pleidleisio yn y Cyfarfod Cyffredinol.

11. Dehongliad

Os digwydd bod unrhyw gwestiwn yn codi ynglŷn â dehongliad y Cyfansoddiad, bydd cadeirydd y cyfarfod (neu rhwng cyfarfodydd, Cadeirydd y Gymdeithas) yn dyfarnu ar y mater a bydd ei d/dyfarniad yn derfynol oni bai bod cynnig yn cael ei basio yn gofyn i'r person symud o'r Gadair. Adroddir am unrhyw ddyfarniad o'r fath i'r Senedd, a fydd yn argymhell gweithredu i ddileu unrhyw amwysedd.